

Om den dramatiske diktning EN ORIENTERENDE OVERSIFT

Skrevet for "Vestkysten" av P. G. Zwig Meyer

6. Det kinesiske drama

Ogsaa i Kina er dramaets opindelse meget gammel. Det synes at ha utviklet sig selvstændigt av de pantomimiske danser, der fra ældgammel tid av hadde vært i bruk. Dette første blomstren sættes til omkring år 800 efter Kristus, altsaa betydelig senere end det indiske drama; ja enkelte forfattere har endog ment, at det kinesiske drama var av indisk oprindelse og fulgte med buddhismen.

For at faa en slags oversigt over den kinesiske litteraturs historie har man inddelt denne i perioder svarende til de forskellige dynastier. De tre siste av disse er som bekjendt:

Mongol dynastiet (1200 — 1368 e. Kr.)

Ming dynastiet (1368 — 1644 e. Kr.)

Manchu dynastiet (1644 — 1912 e. Kr.)

Der er især under mongol dynastiet (i slutningen av det 13de aarhundre), at dramaet blomstreder. Fra 1275 til 1368 omtales ikke mindre end 190 anerkendte skuespildiktere. Stykker opføres rundt om i Kina hele aaret med undtagelse af en maaned ved nytaarstid og naar landet bar sorg efter en avdød keiser. Mandariner eller rike folk engagerer ofte en trup skuespilere til at opføre dramaer i deres private huse ved middagsselskaper og lignende. Det er ikke saa skjældet at der kan opføres en otte, ti stykker ved saedenne leiligheter.

De kinesiske dramaer er som almindelig regel ganske korte. Udførelsen kan være fra et kvarter til omkring en time. Naar man i øldre verker over Kinas historie ofte finder den paastand fremsat, at de kinesiske dramaer i almindelighed er

meget lange, beror det vistnok paa en misforstaelse. Hvor denne bestaar vil det efterfølgende vise: (Hemed har vi ikke sagt, at der i Kina ikke findes lange skuespil. Vi skal senere se eksempler herpaa.) Som læserne vil forstaa er de foregaende og efterfølgende bemerkninger særlig knyttet til den ældre form av det kinesiske drama. Nedskriveren har hverken haft tid eller anledning til at sætte sig ind i den kinesiske litteraturs utvikling efter Manchu dynastiets fald (regi. 267 aar) den 12te februar 19912, altsaa to aar og et halvt for verdenskrigens begyndelse.

Sceneriet i Kina er som regel ganske primitivt. Det bestaar simpelthen af et gulv og en bakkavag med to dører. Naar et stykke skal opføres, kommer alle de skuespillerne, som skal delta i handlingen, ind ad den ene dør og saasart stykket er færdig spillet gaar de alle sammen ut av den anden dør, mens trup no. 2 kommer ind ad den første dør. o.s.v. — Der er ingen standsverken i musikken eller i opførelsen, hvorfor man ved at iactta slike opførelser let kan faa det indtryk, at det er det samme stykke, som spilles hele tiden.

Ogsaa den sceniske opførelse er høist mangefuld. Den befinner sig ligesom digniteten endnu paa begynderstadiet. Den store veksler paa indbildningskraften. "Skal en general f. eks. dra til en fjern provins, spadserer han nogle gange rundt paa scenen, hvor alt forblir uforandret, med en svøpe eller tømme i haanden, og efterat der er larmet med trompeter og trommer fortæller han tilskuerne, at nu er han der." Skal en dør aanges gjør skuespilleren en tilsvarende bevægelse. Av en bevægelse har han gjør med foten maa tilskuerne slutte sig til, at han stiger tilhest. Hvor litet kineserne bryr sig om "realisme", faar man et levende indtryk av, naar man hører, at de døde reiser sig og spadserer ut av scenen i publicums paasyn. Undertiden tar de endogsaa del som bærere og gjør bevægelser, som om de bar sig selv ut! — Skuespilleren bærer ikke desto mindre pragtfulde kostymer, der nje svarer til den rolle som spilles. De danner som regel omreisende trupper.

Naar man skal bedømme kinesiske skuespil, er der især tre ting man maa ta i betragting: (1.) Først at et stykke slik som det opføres er høist forskjelligt fra det samme stykke, slik som det findes i bibliotekerne. (2.) Dernæst at skuespil ikke regnes med til den egentlige litteratur i Kina, og (3.) endelig at det kinesiske publikum gaar, ikke saa meget for at se dette eller hint stykke, som for at se vedkomende skuespiller, der er tilladt den største frihet i utførelsen af sin rolle.

Heller ikke paa de kinesiske dramaer passer betegnelsen tragedie og komedie. De er meget ufuldkomne i kompositionen. Den skrives stykker i ti, ja endogsaa i tyve akter og i et stykke forutsettes et tidsrum af hundreder av aar mellem to akter! Man kan dog sjelne mellom.

(I) De mere alvorlige "militære" stykker, hvis handling taes fra historien eller sagnverdenen og

(II) de mere lyttige "civile" stykker, der behandler hverdagslige begivenheter.

Disse udtryk maa ikke forveksles med tragedie og komedie, da førstnevnte er aldeles ukjent i Kina. — En av de bedste samlinger av kinesiske skuespil er den, som blev utgit i 1615 under titelen: "Blandet utvalg af Mongolske skuespil" (Yuan ch'u hsiuan tsa chi). Indbundet i otte tykke bind og indeholdende

100 stykker med en illustration til hvert drama.

Den dramatiske litteratur er overmaate omfangsrik, ligesom kinesernes litteratur i det hele. Det paastaaes endog, at der er likesaamange bøker i Kina, som i alle andre lande tilsammen; altsaa halvdelen af alle bøker i verden. Som kunst betragtet staar det kinesiske drama ikke saa høist. De emner, som representeres er, foruten de førmønstede historiske momenter især lovprisning af kjærlighet mellem forældre og born samt lærdommens forhårligelse.

Derimot mangler som regel et idet europeiske, amerikanske og indiske drama ofte benyttet motiv: kjærligheten mellem mand og kvinde. (Sammenlign Frederik Klaveness: "En aalreden af den moderne skjønlitteraturs behandling" af kjærlighedsproblemet". Bergen, 1895. Pag. 3: "Skjønlitteraturen har igrunden altid i forreste rekke behandlet kjærlighetsforholdet mellem mand og kvinne." Se ogsaa Krafft Ellings: "Psychopathia sexualis" pag. 8.) I det hele tat gjor den dramatiske diktning i Kina ligesom den kinesiske litteratur i det hele indtryk av at være meget "tor" uten nogen egentlig poesi.

Den første europæiske oversættelse af et kinesisk skuespil, L'orphelin de la mason af Tchao, blev 1781 foretatt af pater Premaire, en fransk jesuit. Stykket der er forfattet af Chi Chun-Hsiang, er inddelt i fem akter og behandler en begivenhet, som findt sted omkring hundredear før Kon-fu-tse (latiniseret Konfusius, 550-473 f. Kr.) Det danner forbilledet for Voltaire's (1694-1778 e. Kr.): "L'orphelin de la Chine." Pater Premaires' oversættelse utslot de lyriske partier. En fuldstændig oversættelse: "Tchao - chi - kou - en, ou l'orphelin de la Chine" foretokes først under aar 1932 av den bedstevise (Paris 1932) — sin oversættelse Stanislas Aignan Julian (1799-1873) — sin tidsal-

ders beste kjender av kinesisk sprog og litteratur.

Stykkets handling er som følger: En ryggeslos minister i det 6te aarhundrede f. Kr. bestemte sig til at dræpe sin rival Chao Tun og at utrydde hele hans slægt. Efter at ha dræpt ikke mindre end tre hundrede medlemmer af denne, faar han høre (og her begynder det egentlige stykke), at den siste representantens hustru har faat sig en son. Han forsøker straks at faa tak i barnet; men det er allerede bragt i sikkerhet. En betagen af hendes skjønhed. — Chao fortæller ham om ministrens ondschap. Denne dømmes til døden.

Maou flygter nu til tartarerne og far med sig billetten af den underskjønne Chao. Efter hans raad gjor disses hvidning. Han fordring paa, at Chao skal tildeles til ham, idet han truer med krig, hvis forlangende ikke opfyldes. Keiseren, der vet, at han ikke kan motstå tartarfyrsten, bestemmer sig, skjønt motstræbende, til at opoffre Chao for landets vel. Han sender hende til Han. Idet hun naar Amur, den sorte drages flod, og i Han's nærværelse utfører en ofring, fortæller hun ham, at hun vil vente paa ham i en anden verden og kaster sig i floden, hvis vande lukker sig over hende.

Fred gjenoprettes og ministren mister sit hode.

Den første fuldstændige oversættelse af et kinesisk drama foretokes af guvernør Davis allerede 12 aar først det første "militære" skuespil fremkom. Dette stykke "Oldingen, der faar sin son," oversettes under titlen "Lao-seng-eul, or an Heir in this old age." (London 1871.) Det viser os flere karakteristiske eiendommeligheder ved kinesernes liv og sader, saaledes forholdet mellem egtehusfrau og medhusfrau samt kinesernes omhu for at efterlate sig mandligt avkom, som kan forrette ofringer ved familiens gravsteder.

Et av de ældste stykker, som der er kendte, er: "Den vestlige pavillons historie" (Si-siang-ki, ou l'Historie du pavillion d' occident) Genf. 1872-80. er forfattet av Wang Shih-Fu, om hvem intet vites med sikkerhet undtagen at han levet i det 13de aarhundrede, og at han skrev 13

stykker, der alle er optat i den førmønte samling:

En ældre dame og hendes unge datter bor ved et tempel. — Ifølge skik og bruk er der ved dette tempel værelse tilhøie hos presterne for tilreisende og besøkende, som der ønsket at utføre andagtstilber. En ung, vakker student, som ogsaa bor ved templet, er heldig nok til at redde de to damer fra et overfald av røvere. Som løn for denne hans tjeneste, lover moren ham sin datter tilegte. Men da faren er over, angår hun sin sit lofte. Den unge lærde er træstesløs, indtil ved kammerpikens mellemkomst det hele faar en heldig utgang.

"Av sørgen interesse er et av St. Julien oversat (1832) stykke," nemlig Hoei-lan-ki eller "Kridtkredsen." Det minder om Salomos dom (1 Kong. III, 16-28). To kvinder gjor fordring paa et og samme barn. De møter frem for retten, og dommeren lar en kridtkreds (cirkel) tegne paa gulvet indenfor hvilken barnet blir lagt under forgivende av, at den falske mor ikke vil kunne ta barnet bort. — Mens nu den sande mor nærmer sig med ømhet og er bange for at anvende vold, river den falske af al kraft barnet til sig, hvorefter den vise dommer i erkendelse av den tydelig fremstendende moderfølelse tilkjender den sande mor barnet." (Berg.) (Forts.)

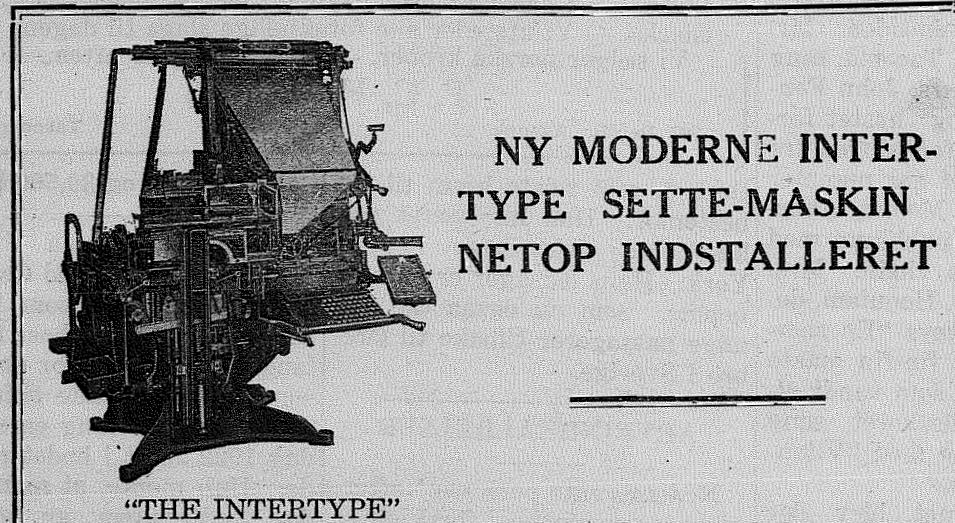
— Lars, som har en gammel kone i fæderaad møter en dag naaboen Per, som jamrer sig for at den beste kua hans er sjuk og spør Lars om raa, saa ho ikke la sig ned og dava.

— Gi ho fæderaad du Per, sa han Lars, saa dor ho aldrig.

— Den fryser om vinteren, som ikke vil svette om sommeren.

— Det er Frauasset som gir kaken paa bordet.

Vestkysten - Tacoma Tidende - 1004 So. II St.

NY MODERNE INTER-TYPE SETTE-MASKIN
NETOP INDSTALLERET

FORENINGER OG PRIVATE SOM ØNSKER PAPIR,
KONVULUTTER ELLER ANDRE TRYKNINGSARBEJ-
DER FAAR DET BILLIG OG VEL UTFØRT HOS OS.

VI ER DEM BEHJÆLPING MED OVERSETTEL-
SER OG ARRANGEMENT AV DERES TRYKSAKER
UTEN EKSTRA OMKOSTNINGER

MODERNE HURTIG PRESSE, AKCIDENS
-- JOB-PRESSES OG RIKT UTVAILG
TYPOGRAFISK MATERIEL

Jobprinting Book- & Newspaper- Printing Dampskibs agenturer

Norske, Svenske og Scandinavian American Line - Benyt en av disse baate

Fra New York:

STAVANGERFJORD
(Norske Amerikalinje)

28. April

DROTTNINGSHOLM

Fra New York:

(Svenske Amerikalinje)

21. April

FREDERICK VIII

Fra New York:
(Scandinavian American Line)

28. April

Printing
Res. Main 6943

JOHN SOLEY

1004 South 11th

Publishing
Main 3632

SEND "VESTKYSTEN" TIL SLEGT OG VENNER I NORGE; KOSTER BARE \$2.50
FOR ET HELT AAR — VED AT TEGNE ABONNENT FOR NOGEN DERHJEMME,
VÆLGER DU EN PASSENDE JULEGAVE —

VESTKYSTEN HAR UTMOKMET UKENTLIG I TACOMA FOR NÆSTEN 38 AAR

— SPREDT OVER HELE VESTKYSTEN OG ER DERFOR ET UDMERKET ORGAN
FOR AVERTERING — PRØV EN ANNONCE —

